

5.15 ZEMĚPIS

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení předmětu

Vyučovací předmět Zeměpis na 2. stupni navazuje svým vzdělávacím obsahem na Přírodovědu a Vlastivědu z 1. stupně. Je vyučován v 6. a 7. ročníku 1 hodinu týdně, v 8. a 9. ročníku 2 hodiny týdně. Obsah předmětu je součástí vzdělávací **oblasti Člověk a příroda**, společně s obory a předměty Fyzika, Chemie, Přírodopis zprostředkovává žákům přírodu jako ucelený a navzájem se ovlivňující systém.

Vzdělávání v předmětu Zeměpis směřuje k získávání a rozvíjení poznatků z geografického prostředí, osvojování si hlavních geografických objektů, jevů, pojmů. Jedním z hlavních cílů předmětu je naučit žáky orientovat se na mapě a číst z ní. Seznamují se s naší planetou, vodstvem, pevninou, světadíly, flórou a faunou, podnebím, kulturou, významnými památkami, odlišnostmi jednotlivých oblastí, států a národů. Snahou je získat a rozvíjet trvalý zájem o poznávání vlastní země a regionů světa, získat tolerantní postoj k různým národům a kulturám, vytvoření pozitivního vztahu ke svému regionu a vlasti.

Předmět je tvořen následujícími tématy vzdělávacích oborů a tematickými okruhy průřezových témat:

- vzdělávací obor **Zeměpis** – Geografické informace, zdroje dat, kartografie topografie, Přírodní obraz Země, Regiony světa, Společenské a hospodářské prostředí, Životní prostředí, Česká republika, Terénní geografické práce
- vzdělávací obor **Výchova ke zdraví** - Rizika ohrožující zdraví a jejich prevence - živelní pohromy
- vzdělávací obor **Informatika** – digitální technologie využívané v běžném životě při geografické kartografii a topografii, vhodné digitální technologie pro sběr dat, vyhledávání informací a tvorbu prezentací získaných znalostí a informací
- průřezové téma **Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech** – Evropa a svět nás zajímá, Objevujeme Evropu a svět, Jsme Evropané
- průřezové téma **Osobnostní a sociální výchova** – Rozvoj poznávacích schopností, Komunikace
- průřezové téma **Environmentální výchova** – Ekosystémy, Lidské aktivity a problémy životního prostředí, Vztah člověka k prostředí
- průřezové téma **Multikulturní výchova** – Kulturní rozdíly, Etnický původ, Multikulturalita

Výuka předmětu je realizována formou frontální výuky s demonstračními pomůckami a obrazovým materiálem, skupinovou prací s využitím map, atlasů, pracovních listů, odborné literatury, časopisů, internetu, formou zeměpisných vycházek spojených s pozorováním a krátkodobými projekty. Poznávání je provázeno četnou diskusí, didaktickými hrami, využíváním výukových programů pro PC, sledováním videozáznamů. Metody a formy výuky jsou voleny s ohledem na individuální potřeby jednotlivých třídních kolektivů a jedinců.

Výchovné a vzdělávací postupy uplatňované ve vyučovacím předmětu, které směřují k utváření klíčových kompetencí

Kompetence k učení

- předkládáme žákům různé zdroje informací - učebnice, mapy, encyklopedie, pracovními listy, multimediální zdroje
- učíme žáky dále s informacemi pracovat, třídit je podle důležitosti
- zadáváme úkoly spojené s praktickým životem (cestování, kontakt s cizincem, oblasti výskytu živelních pohrom....)
- vysvětlujeme žákům zeměpisnou terminologii, značky, symboly

Kompetence k řešení problémů

- na praktických příkladech nacvičujeme se žáky modely chování a jednání v problémových či kritických životních situacích, které je mohou potkat při turistice, cestování, pobytu v cizích zemích
- seznamujeme žáky s informačními zdroji, institucemi a organizacemi, které je možno využít při řešení problémových situací (lavina, povodeň, požár,

Kompetence komunikativní

- ověřujeme si správné pochopení textů, zadaných úkolů, obrazových materiálů
- učíme žáky formulovat a vyjadřovat své myšlenky a názory v logickém sledu, souvisle celými jednoduchými větami, kultivovaně, převážně ústní formou
- stanovujeme pravidla pro vzájemnou konverzaci, která se snažíme během výuky dodržovat
- písemný projev je procvičován formou pracovních sešitů
- vedeme žáky k naslouchání a respektování názorů druhých
- využíváme ICT k opakování učiva a k získávání nových informací k danému problému

Kompetence sociální a personální

- zařazujeme práci ve skupinách na základě předem vytvořených pravidel, při níž se upevňují dobré vztahy ve třídě a žáci se učí vzájemně si naslouchat a přijímat role ve skupině
- podporujeme vzájemnou pomoc zdatnějších méně zdatným
- učíme žáky schopnosti a dovednosti požádat v případě potřeby o pomoc
- zapojujeme žáky do procesu vytváření kritérií hodnocení výsledků práce a následnému hodnocení vlastních výsledků

Kompetence občanské

- budujeme pozitivní vztah žáků k nejbližšímu okolí a své vlasti, vedeme je k vlastenectví
- vysvětlujeme žákům základní environmentální problémy a pomáháme jim je pochopit, vedeme je ke spoluodpovědnosti za kvalitu životního prostředí
- seznamujeme žáky se zvyky, kulturou a dalšími specifiky jiných národů a etnických skupin, čímž je vedeme k toleranci k jiným národům a kulturám, k menšinám
- učíme žáky odpovídajícím způsobům komunikace a chování v krizových situacích včetně mimořádných událostí

Kompetence pracovní

- dbáme na dodržování zásad bezpečnosti, ochrany zdraví, ochrany životního prostředí při praktickém pozorování (činnosti v terénu, turistika)
- zadáváme praktické úkoly vyžadující pochopení a dodržení posloupnosti dílčích úkolů
- zařazováním kooperativních činností rozvíjíme komunikační dovednosti při kolektivní práci
- výrazně pozitivně hodnotíme píli, pečlivost, pozornost a vytrvalost při plnění zadaných úkolů

Kompetence digitální

- učíme žáky vytvářet a upravovat digitální obsah, kombinovat různé formáty, vyjadřovat se za pomoci digitálních prostředků, dokázat svoji práci prezentovat před ostatními, využít ji při dalším vzdělávání
- podporujeme žáky k využívání digitálních technologií: zaznamenat a vyhodnotit získaná data, orientovat se v terénu a na mapě, seznámit se s místy na naší planetě a ve vesmíru
- seznamujeme žáky s využíváním a ovládáním vhodných digitálních technologií při geografické kartografii a topografii
- vedeme žáky k důslednému dodržování základních pravidel bezpečného pohybu v elektronickém prostředí